

PvDA

**EEN VERBONDEN
SAMENLEVING**

SAMENVATTING CONCEPT-VERKIEZINGSPROGRAMMA 2017

NAAR EEN VERBONDEN SAMENLEVING

Eerlijk delen, vast werk, goed wonen, een gezond leven, toegang tot scholing, emancipatie, recht op zeggenschap – het is de rode draad van de sociaaldemocratie in haar strijd voor een rechtvaardige wereld. De Partij van de Arbeid koestert een samenleving waarin iedereen ongeacht afkomst zichzelf kan zijn, goed werk en een inkomen heeft en het beste onderwijs krijgt. Een samenleving waarin we met elkaar leven en waarin we zorgvuldig met elkaar omgaan, kinderen zonder zorgen kunnen opgroeien en mensen vooruit kunnen komen. Meer dan ooit ook een samenleving die sterk genoeg is om een grote verscheidenheid aan mensen en overtuigingen aan te kunnen en tegelijkertijd soepel genoeg om zich te blijven ontwikkelen en vooruitgang te bieden.

Een samenleving is nooit af. Ze verdient continu onderhoud, om achterstand en ongelijkheid te bestrijden en gelijke kansen voor mensen te scheppen. Dát is de opdracht aan een nieuw kabinet. Daarbij staat niet de BV Nederland of het individu centraal, maar het collectief. Want alleen

een verbonden samenleving, waarin we het samen doen, is sterk genoeg om tegelijkertijd veranderingen aan te kunnen en vooruit te komen. Die veranderingen laten we ons niet zomaar gebeuren, maar beantwoorden we met nieuwe zekerheden op het gebied van werk, zorg, onderwijs en pensioenen. Pas als we genoeg zekerheden voelen komen we in beweging, en daarmee komt de samenleving als geheel vooruit.

Bij de vorige verkiezingen in 2012, midden in de crisis, luidde de opdracht 'Nederland, sterker en socialer'. We hebben toen onze verantwoordelijkheid genomen door een coalitie aan te gaan met de VVD, ideologisch onze tegenpool. Niet iedereen nam het ons in dank af, maar gezien de uitslag was deze uitkomst onvermijdelijk. We hebben maatregelen genomen waar we trots op zijn en soms maatregelen die we niet of anders hadden genomen, als we het alleen voor het zeggen hadden gehad. En heel soms ging het gewoon niet goed. Maar we hebben geknokt voor verandering. Het gaat inmiddels weer de goede kant op met Nederland. Maar er is nog steeds veel

ongelijkheid tussen mensen in inkomen, opleiding, wonen of werk. Mensen hebben te weinig het gevoel dat ze hier zelf iets aan kunnen veranderen en kunnen stijgen op de sociale ladder. Dat tast de onderlinge verbondenheid aan. Je voelt je niet gehoord, hebt geen grip op je leven. Europa, migranten en globalisering voelen als een bedreiging. Het gevaar bestaat dat je je afsluit. We laten elkaar echter nooit los.

Ook onder diegenen die wel delen in de voorspoed bestaat onzekerheid. Heb ik straks nog een baan, kunnen mijn kinderen nog naar een vervolgopleiding en hoe staat het met mijn hypotheek en pensioen? Er is na vier jaar met de PvdA in de regering weer reden voor optimisme, maar de crisis heeft nog eens duidelijk gemaakt dat onze wereld gaandeweg fundamenteel is veranderd en zal blijven veranderen.

In de afgelopen decennia zijn vertrouwde samenlevingsverbanden weggefallen. We spreken mensen als individu aan en niet langer als deel van een groep zoals een zuil, klasse of gezin. Dat is in veel opzichten bevrijdend geweest en heeft bijgedragen aan de emancipatie, een van de doelen van de sociaaldemocratie. Maar een te strikte benadering van het individu kan de samenleving als geheel ondermijnen. De huidige onzekerheden en spanningen tussen groepen vragen erom nu meer te investeren in dat wat ons bindt. Staan we straks tegenover elkaar – oud tegenover jong, hoogopgeleid versus laagopgeleid, arm en rijk, kansarm en kansrijk - of gaan we het samen doen? De Partij van de Arbeid kiest voor dat laatste. We willen investeren in dat wat ons samen brengt, in mensen die van onder-

op de samenleving verbinden. Ze verdienen een sterke publieke sector in het onderwijs, de zorg, veiligheid en wonen. We willen af van het marktdenken in de publieke sector en zien mensen niet langer als consumenten, maar weer als mensen. Diezelfde mensen verdienen meer zeggenschap over hun wijk, woningbouwvereniging of school. Zo wordt het draagvlak van de publieke instituties vergroot en krijgen de mensen zicht op vooruitgang.

Veel veranderingen worden in toenemende mate beïnvloed door de globalisering. Die bracht ons welvaart, maar er is ook een keerzijde. Beslissingen over verplaatsing van werk en productie naar lagelonenlanden, over fiscale constructies en over nieuwe investeringen worden over onze hoofden heen genomen in de bestuurskamers van internationale ondernemingen. Met vergaande lokale en nationale gevolgen. De internationalisering van arbeid is niet nieuw. Met bijvoorbeeld Spanjaarden, Marokkanen en Turken deden de eerste gastarbeiders de vorige eeuw hun intrede in Nederland. De wereld kwam dichterbij en de multi-etnische samenleving is nu, ruim vijftig jaar later, een feit.

Met al die veranderingen om ons heen werd verwacht dat mensen wel zouden mee veranderen. Maar niet iedereen kan dat op dezelfde wijze. Sommigen kunnen wel meer steun gebruiken. De PvdA wil de komende vier jaar de samenleving versterken door de mensen in Nederland nieuwe zekerheden te bieden, zeggenschap te geven over keuzes en te werken aan vertrouwen in elkaar. Daarvoor doen we een aantal voorstellen, die hieronder samengevat in kaart worden gebracht.

SAMEN EEN

We noemden het al even. Of je nu arm of rijk bent, wit of gekleurd, jong of oud, hoog of -laagopgeleid – iedereen verdient een plek in onze samenleving. Vandaag de dag staat dit ideaal door toenemende spanningen en onverdraagzaamheid onder druk. Verhitte koppen staan tegenover elkaar als het gaat om bijvoorbeeld vluchtelingen, geloof of integratie. Het debat wordt vaak enkel gevoerd via anonieme kanalen als Twitter of Facebook, en mensen durven elkaar niet meer in levenden lijve te ontmoeten. Vertegenwoordigers van een aantal groepen of politieke partijen preken vooral voor eigen gewin, ze weigeren om met een uitgestoken hand de verbinding met anderen te zoeken.

Intussen neemt de tweedeling in de samenleving toe. Door een tekort aan woningen worden mensen met een kleine portemonnee de stad uitgejaagd omdat gemeenten liever dure huizen bouwen dan sociale huurwoningen. Mensen met een hoge opleiding kunnen zich beter aanpassen aan de steeds snellere veranderingen in de wereld dan mensen met een minder hoge opleiding. En iemand van niet-Nederlandse komaf wordt eerder staande gehouden door de politie dan zijn blanke buurman.

Aan onverdraagzaamheid en onderscheid willen we een einde maken. Dat kan door mensen weer te betrekken bij hun omgeving en de publieke sector te versterken. Buurtbewoners krijgen directe zeggenschap over de prioriteiten van politie en gemeente. Buurtwerkers krijgen meer

middelen. Radicalisering onder jongeren gaan we te lijf, want terrorisme mag in Nederland nooit voet aan de grond krijgen. Discriminatie van welke aard ook bannen we uit, want iedereen heeft de vrijheid om zichzelf te zijn. Profilering bij de politie gaan we tegen. En nieuwkomers sluiten we niet uit, maar laten we sneller integreren om hen zo volwaardige burgers te laten zijn. We willen die verbonden samenleving via de overheid stevig ondersteunen door publieke functies te versterken, niet door ze af te breken. Wij geloven namelijk niet in een kleinere overheid. Daarom creëren we – op termijn - 100.000 nieuwe banen bij scholen, (sport)verenigingen en overheid. Er komen meer conciërges en assistenten op school, meer toezichthouders op tram en bus en schoonmakers in de openbare ruimte. Vrijwilligers zijn en blijven de drijvende kracht achter een vereniging. Zij verdienen niet alleen hiervoor een groot compliment, maar ook praktische ondersteuning door de hulp van professionele krachten. Deze nieuwe functies verdringen geen bestaande banen, maar zijn nieuwe gecreëerde arbeidsplaatsen, 100.000 in totaal. We versterken zo de verbonden samenleving en dringen tegelijk de werkloosheid verder terug.

Speciale aandacht verdient kunst en cultuur. Veel mensen zitten er niet op te wachten, maar we gaan hier meer in investeren. Omdat het iets zegt over wie we zijn, waar we vandaan komen en waar we naar toe gaan. Kunst en cultuur verbinden kortom en dat is juist in deze tijd van polarisatie van groot belang. Eerlijk is eerlijk, we hebben niet alle bezuinigingen van Rutte-1 weten goed te maken. De kunst- en cultuurwereld

heeft een enorme veerkracht getoond, maar veel makers weten hun hoofd amper boven water te houden. Daarom willen wij betere arbeidsvoorwaarden voor de makers. Bij het verlenen van subsidies kijken we nog scherper naar goed werkgeverschap. Het loon groeit mee met andere sectoren. De publieke omroep wordt versterkt, omdat zij de belangrijkste verbinder is in de samenleving. Cultuur begint al op school, het brengt

leerlingen bij over wie we zijn en wat ons bindt. We willen dat alle scholieren kunnen deelnemen aan cultuuronderwijs. Nu doet 70 procent van de basisscholen mee aan het programma 'Cultuureducatie met kwaliteit' en heeft 90 procent van de mbo'ers een cultuurkaart. Dat gaat naar 100 procent. We investeren verder in cultuureducatie op middelbare scholen, met vmbo als prioriteit. En we trekken meer geld uit voor muziekonderwijs.

SAMEN EEN

- Er komen 100.000 nieuwe banen als conciërges en assistenten op scholen, toezichthouders in bus en tram, ter ondersteuning van sport- en cultuurverenigingen en voor het schoonhouden van de openbare ruimte.
- Er gaat meer geld naar gemengde en brede scholen, naar sport, cultuur en verenigingen en naar wijkvoorzieningen als bibliotheken.
- Racisme wordt harder aangepakt. Politie en Openbaar Ministerie krijgen hiervoor meer geld.
- Anoniem solliciteren bij alle overheden en (semi)publieke instellingen.
- De grootte van een asielzoekerscentrum wordt aangepast aan de omvang van dorp of stad.

GELIJKE KANSEN

We blijven nog even bij school. Goed onderwijs is voorwaarde voor een betere toekomst. Iedereen verdient gelijke kansen om iets van zijn of haar leven te maken. Het mag niet uitmaken wat je afkomst is, waar je woont, of je ouders rijk of arm zijn. Deze zekerheid begint al in je jeugd. Daarom willen we dat de kinderopvang, de voor-

schoolse educatie, de peuterspeelzaal en de basisschool naadloos op elkaar gaan aansluiten en samenwerken.

Geleidelijk aan komt er één voorziening voor opvang van kinderen van nul tot twaalf jaar, waarin kinderopvang, voorschoolse educatie en peuterspeelzalen in elkaar opgaan. Om te beginnen krijgen de komende kabinetsperiode alle kinderen tussen twee en vier jaar minimaal zestien uur per

week betaalde kinderopvang. Het maakt niet uit of de ouders werken, studeren, niet werken of op zoek zijn naar een baan.

We willen dat ieder kind mee doet op het sportveld, de schoolreis of verjaardag. Dat geldt ook als je opgroeit in een arm gezin. Daarvoor hebben we in deze kabinetsperiode 100 miljoen euro uitgetrokken. De komende tijd zetten we alles op alles om dat geld ook daadwerkelijk te krijgen bij kinderen die leven in armoede.

Op de basisschool willen we meer aandacht voor leerling en leerkracht. We willen af van de harde schoolkeuze zodra een leerling twaalf jaar is en de basisschool verlaat. Er komen drie schooladviezen: voorbereidend vakonderwijs, voorbereidend beroepsonderwijs en voorbereidend hoger onderwijs. Ieder kind komt in een brede brugklas en krijgt zo langer de tijd zich te ontwikkelen. Het voorkomt een hoop keuzestress op jonge leeftijd en het doet recht aan latbloeiers die in een ander tempo leren dan gemiddeld.

De naschoolse opvang breiden we uit zodat mensen werk en zorgtaken beter kunnen combineren. Het wordt mogelijk dat kinderen van 8.00 tot 18.00 uur op school kunnen doorbrengen. Kinderen met een beperking doen zoveel mogelijk mee in het reguliere onderwijs. Leraren worden beter geschoold in het omgaan met verschillen in de klas, zodat ze ook beter in staat zijn passend onderwijs te verzorgen.

Het vakmanschap van de leraar staat voorop. In het primair en voortgezet onderwijs brengen we de lestaak stapsgewijs terug naar 20 uur. Dat geeft docenten de tijd om te investeren in kwaliteit van lesgeven en begeleiden van kinderen. Daar hoort ook

meer salaris voor leraren bij.

Bij integratie hoort dat je je kinderen voorbereidt op een succesvolle start in Nederland. Daarvoor is het leren van de taal een eerste vereiste. De kosten van inburgering horen niet alleen gedragen te worden door de cursist, zoals nu het geval is. Als dit noodzakelijk is, springt de overheid financieel bij. De inburgeringscursus vindt plaats op school en sluit beter aan op het beroepsonderwijs.

Een betere toekomst betekent ook voldoende aanbod van huizen en betaalbare huren. Wonen in het centrum van een stad als Amsterdam mag niet weggelegd zijn voor de happy few. Wachtlijsten voor een sociale huurwoning worden korter. Dat kan door de komende jaren voldoende huizen te bouwen. Er komen minimaal 50.000 woningen per jaar erbij. In 2030 gaat het om 700.000 tot 1 miljoen huizen. Gemeenten worden verplicht voldoende betaalbare woningen te realiseren zodat er voor elke portemonnee een plek is in stad en dorp. Het voorkomt armoede en segregatie.

Gelijke kansen gelden ook voor de arbeidsmarkt. Discriminatie op de werkvloer bannen we uit. Het maakt niet uit of je allochtoon of autochtoon bent, hetero of LHBTY'er, man of vrouw bent. Je wordt beoordeeld op wat je kunt en doet, niet wie je bent. De inspectiediensten krijgen meer capaciteit om discriminatie te signaleren, en we vergroten het bewustzijn bij werkgevers en uitzendbureaus. De ergste overtreders worden publiekelijk aan de schandpaal genageld. Vrouwen en mannen die hun middelbare-schoolopleiding niet hebben afgemaakt krijgen de ruimte om

GELIJKE KANSEN

- Extra investeringen in het beroepsonderwijs en bijscholing van werknemers, in vijftien jaar tot 10 miljard euro extra per jaar.
- Meer geld voor armoedebeleid.
- Het ouderschapsverlof voor vaders gaat van een week naar drie maanden.
- Er komt een (1) voorziening voor opvang van alle kinderen van 0-4 jaar.
- Er komen drie brede brugklassen in het voortgezet onderwijs: voorbereidend vakonderwijs (lagere vmbo-niveaus), voorbereidend beroepsonderwijs (hogere vmbo-niveaus en havo) en voorbereidend hoger onderwijs (havo, vwo, gymnasium).
- Kinderen met een beperking doen mee in het gewone onderwijs. Ouders mogen zelf bepalen op welke school hun kind passend onderwijs krijgt.
- Er komen minimaal 50.000 woningen per jaar bij. In 2030 gaat het in totaal om 700.000 tot 1 miljoen nieuwe woningen.

dat alsnog te doen. Met een diploma hebben ze meer kans op de arbeidsmarkt. Dat is wel zo eerlijk.

EERLIJK DELEN

Over eerlijk gesproken, de groeiende ongelijkheid is ons een doorn in het oog. We pleiten voor eerlijk werk, eerlijk loon en een eerlijke verdeling van onze welvaart. Want ook mensen met een normaal inkomen of ouderen met een klein aanvullend pensioen zouden zich een huis kunnen veroorloven. En iedereen verdient het op een eerlijke manier te worden beoordeeld en behandeld en om eerlijk mee te kunnen doen. En ja, wie meer kan betalen, draagt in onze ogen ook meer bij.

Deze rechtvaardigheid, noem het eerlijk delen, is sinds de oprichting van de partij een van de basiswaarden van de Partij van de Arbeid. We vinden het gek dat banken nog steeds geen btw afdragen en verhogen daarom de belasting voor banken tot jaarlijks 1 miljard euro. Ook in het bedrijfsleven kan het eerlijker. De salarissen in de top van het bedrijfsleven zijn uit het lood geslagen. We willen terug naar een redelijke verhouding tussen de hoogste en laagste lonen. De lonen in het bedrijfsleven kunnen omhoog nu het beter gaat met de economie, evenals bij de overheid. Werknemers gaan delen in de winst, die gaat niet alleen meer naar aandeelhouders. Bonussen pakken we aan. Directeur-grotaandeelhouders gaan meebetalen aan premies voor sociale verzekeringen. We willen verder dat de aandeelhouder en niet de belastingbetaler het grootste

risico draagt in een onderneming, en dat de balans van een bedrijf niet onnodig verzwakt wordt om snelle winsten te behalen. Bij eerlijkheid hoort transparantie. Bedrijven gaan voortaan rapporteren over beloningen, eerlijke handel en duurzaamheid. We introduceren een nieuwe ondernemingsvorm tussen de stichting en bv in: de sociale onderneming. Winst maken is hier geen doel op zich. Er komt een nieuwe wet die zegt dat posities aan de top van het bedrijfsleven eerlijker worden verdeeld tussen mannen en vrouwen. Die wet geldt overigens ook voor publieke instellingen als universiteiten, ziekenhuizen en woningbouwverenigingen.

Het minimumjeugdloon voor 18-jarigen en ouder schaffen we geleidelijk af, want we zeggen met de FNV dat zij een volwassen loon verdienen voor volwassen werk. We heffen minder belastingen bij kleine spaarders en meer bij mensen met een groot vermogen. Huren, laat staan het kopen van

een huis, is voor veel mensen te duur en de huurtoeslag is veel te bureaucratisch. Daarom gaan we geleidelijk aan richting huren naar draagkracht. Wie weinig verdient betaalt weinig huur, wie veel verdient betaalt meer.

We vinden het ook eerlijk dat mensen werk en zorgtaken goed kunnen combineren. We berekenen het volledige minimumloon op basis van een werkweek van 36 uur in plaats van 40 uur. Zo krijgt iedereen met een full-timecontract de mogelijkheid om 4 x 9 uur te werken en wordt het minimumloon per uur dus verhoogd. We willen overigens voor iedereen het recht op een werkweek van 4 x 9 uur.

Ook de belasting op auto's wordt eerlijker. Niet het bezit, maar het gebruik bepaalt de hoogte van de wegenbelasting. Wie meer kilometers rijdt draagt meer bij. Het aantal files neemt hierdoor af en het milieu sparen we.

EERLIJK DELEN

- De lonen bij zowel bedrijven als overheid gaan omhoog.
- Lage en middeninkomens betalen minder inkomstenbelasting, hogere meer.
- Kleine spaarders gaan minder betalen, de rijksten juist meer.
- De bankbelasting gaat omhoog naar een miljard euro.
- Bedrijven met veel winst delen die met hun werknemers en niet alleen met aandeelhouders.
- Het minimumjeugdloon vanaf 18 jaar verdwijnt stapsgewijs, iedere volwassene krijgt dan een volwassen loon.
- Wie minder verdient, gaat minder huur betalen.

NIEUWE ZEKERHEID

Eerder spraken we al over nieuwe zekerheden in een veranderende wereld. Iedereen in Nederland verdient bestaanszekerheid. Werk staat daarbij voorop. Een baan zorgt voor inkomen en biedt perspectief op een betere toekomst. We willen volledige werkgelegenheid, maar dan wel met goed en eerlijk werk. Dat betekent ook meer zeggenschap binnen het bedrijf of instelling waar je werkt.

De werkloosheid is nog steeds veel te hoog. Met vakbonden en werkgevers sluiten we een nieuw werkgelegenheidsakkoord voor meer werk en meer zekerheid voor werknemers. Hogere lonen horen hierbij. De overheid geeft het goede voorbeeld door de lonen in de publieke sector te verhogen. Het algemeen verbindend verklaren van de cao blijft bestaan.

Goed werk betekent ook eerlijke concurrentie tussen vaste en flexibele banen. Vast werk verdient een vast contract en maken we aantrekkelijker. ZZP'ers mogen collectief onderhandelen over minimumtarieven. Ze kunnen zich verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid op basis van onderlinge solidariteit – de kosten daarvan komen deels voor rekening van de opdrachtgever. ZZP'ers behouden hun zelfstandigenaftrek.

Bestaanszekerheid gaat ook over goede publieke voorzieningen. Als die op orde zijn kunnen mensen zich beter ontplooiën. In de zorg willen we af van de marktwerking, om te beginnen bij de verzekeraars. Er komt een uniforme polis voor de basisver-

zekering. Verzekeraars mogen hier niet langer reclame voor maken. Huisartsen en anderen die werken in de zogeheten eerstelijns zorg mogen meer met elkaar samenwerken en krijgen ook meer taken die nu nog door ziekenhuizen worden uitgevoerd. We blijven investeren in de wijkverpleegkundigen.

Tien jaar geleden werd de zorgverzekeringswet ingevoerd waarbij de markt tot betere zorg zou leiden. Nu zien we dat de markt te weinig oog heeft gehad voor de menselijke maat. Het is tijd dat het zorgstelsel weer het publieke belang dient. Het eigen risico heeft niet bijgedragen aan een efficiëntere en betere zorg, maar zorgde er wel voor dat mensen met een lager inkomen en chronisch zieken de zorg gingen mijden. Dat is onwenselijk en daarom schaffen we het eigen risico af.

Een goede oude dag hoort tot de zekerheden van Nederland. De AOW stijgt daarom ieder jaar met de lonen mee. Bij de verhoging van de AOW tot 67 jaar hebben we steeds gezegd dat niet iedereen kan of wil stoppen op dezelfde leeftijd. We proberen mensen met een zwaar beroep of hen die vijftig jaar hadden gewerkt te ontzien. Dat plan bleek in de praktijk onuitvoerbaar. Daarom komt er nu een flexibele AOW. Iedereen krijgt de keuze tot drie jaar eerder te stoppen tegen een redelijke korting waarbij we niemand door het minimum laten vallen.

Er zijn goede voorbeelden, waarin in cao's is afgesproken dat ouderen minder gaan werken om jongeren op te leiden via een zogeheten generatiepact. Dat geeft de

mogelijkheid om vanaf je 62e jaar minder te werken zonder verlies van pensioenopbouw, en jongeren juist de kans op een baan te geven. Ook meester-gezel afspraken passen hierin. Zulke afspraken juichen we toe. Net als bredere mogelijkheden om te kiezen voor deeltijdpensioen.

Ons aanvullend-pensioenstelsel is de beste ter wereld en dat willen we zo houden. Nergens ter wereld is de armoede onder ouderen zo laag als hier en kunnen zoveel ouderen meedoen aan de samenleving. Wel passen we het pensioenstelsel aan de huidige tijd aan om het daarmee sterker te maken. Ouderen krijgen meer inkomenszekerheid. Er komen minder strenge dekkingseisen, waardoor afboeken van aanvullende pensioenen zoveel mogelijk wordt voorkomen en de zogeheten indexatie weer binnen bereik is. Hoe dichter je bij je pensioen zit, hoe zekerder de uitkering wordt. Alle mensen sparen mee, dat is de beste garantie voor een zo hoog mogelijk rende-

ment. Dat betekent dat ook ZZP'ers pensioen opbouwen tot de sociale premiegrens. Pensioenfondsen beleggen minimaal 20 procent van hun vermogen in Nederland. Dat is goed voor onze economie.

Om ook in de toekomst zekerheden als een baan, goede en betaalbare zorg en de AOW te behouden, terwijl de wereld voortdurend verandert, is een duurzame economie noodzakelijk. We willen een economie die onderscheidend is en recht doet aan goede arbeidsomstandigheden en duurzaamheid. Dat betekent afstappen van fossiele energie en overstappen naar een houdbaar energiesysteem. Alleen zo kun je klimaatverandering beperken. Verspilling van grondstoffen en water gaan we tegen.

Een duurzame economie vergt enorme investeringen. Om te beginnen in de beroepsbevolking. Ieder jaar komt er meer geld vrij voor het (beroeps)onderwijs en bijscholing van werknemers. Er komt verder

NIEUWE ZEKERHEID

- Een flexibele AOW: tot drie jaar eerder stoppen met werken tegen een redelijke korting, niemand zakt onder het minimum.
- Meer ruimte voor verhogen van pensioenen.
- Tijd voor loonsverhogingen bij bedrijven en overheid.
- Een uniforme polis voor alle basisverzekeringen in de zorg.
- Afschaffen van het eigen risico.
- Miljarden extra investeren in een duurzame economie. Goed voor extra banen, onze leefomgeving en het klimaat.
- Geen marktwerking in eerstelijnszorg.
- Zzp'ers krijgen bescherming door minimum tarieven.

een publiek-private investeringsbank die de BNG en Waterschapsbank vervangt. Deze nieuwe bank financiert het midden- en kleinbedrijf en doet grootschalige investeringen in infrastructuur, ICT, woningbouw en duurzaamheid. Met provincies richten wij regionale fondsen op voor infrastructuur en ruimtelijke ordening. Dat zorgt ervoor dat we toegerust zijn op de toekomst en tegelijk nieuwe banen creëren.

EEN VEILIGE WERELD

Een verbonden samenleving houdt niet op bij Lobith, Hazeldonk of Maastricht. Dagelijks tonen televisie en krant de schrijnende gevolgen van de gevechten in Syrië, Irak, Libië en andere staten. Deze conflicten aan de grenzen van Europa bedreigen onze stabiliteit en welvaart en zorgen voor spanningen in onze samenleving.

We blijven ISIS en verwante terreurorganisaties actief bestrijden. We maken meer geld vrij voor Defensie. Niet alleen ver weg, ook dichtbij huis in Nederland en aan de NAVO-buitengrens nemen de dreigingen toe. Onze krijgsmacht draagt bij aan de collectieve verdediging van het NAVO-grondgebied, vredesmissies in het buitenland en aan nationale veiligheid en crisisbeheersing in Nederland. We willen meer internationaal samenwerken op het gebied van defensie.

We staan zij aan zij met de mensen die het werk voor Defensie uitvoeren, zowel militairen als burgers. We willen goede arbeidsvoorwaarden en investeren in personeel.

Ook veteranen verdienen erkenning en waardering voor hun inzet in oorlogsonstandigheden en tijdens missies. Zij kunnen rekenen op blijvende zorg als dat nodig is. Tegelijkertijd proberen we vluchtelingen een beter leven te geven, met name in de eigen regio. De opvang in de kampen aan de randen van Syrië kan beter. Mensen verdienen perspectief op een betere toekomst. Goede opvang in de regio draagt ertoe bij dat vluchtelingen minder snel de gevaarlijke reis naar Europa maken. We staan pal voor het VN-Vluchtelingenverdrag, en maken onderscheid tussen economische vluchtelingen en mensen die vluchten vanwege oorlog of vervolging. Economische migranten hebben geen recht op asiel. Daarmee wordt voorkomen dat we in Nederland en in Europa tegen de grens aanlopen van wat we aankunnen aan opvang en integratie van vluchtelingen. We pakken tegelijk mensensmokkel aan, door in Europees verband afspraken te maken. De meest kwetsbare vluchtelingen zoals kinderen blijven altijd welkom. Hun positie en rechten gaan we verbeteren in de vreemdelingenwet.

Om nieuwe conflicten aan de randen van Europa en elders te voorkomen willen we goed bestuur versterken, de rechtsstaat bevorderen en landen steunen op eigen benen te staan. Ontwikkelingssamenwerking is en blijft belangrijk om groeiende ongelijkheid tegen te gaan. We verhogen het budget voor ontwikkelingssamenwerking tot 0,7 procent van het bruto binnenlands product.

Een veilige wereld bereik je ook door diplomatie. We versterken de ambassades. Waar nodig nemen we aanvullende

actie. We handhaven de sancties tegen Rusland zolang dat land niet stopt met het destabiliseren van Oost-Oekraïne en de afspraken van het Minsk-akkoord niet nakomt. De sancties tegen de Krim blijven gehandhaafd zolang de illegale annexatie van het schiereiland voortduurt. Het EU-wapenexportbeleid kan strenger. Voor repressieve regimes als Saoedi-Arabië, dat mensenrechten schendt en zich schuldig maakt aan oorlogsmisdaden, willen we een algehele exportstop.

Een veilige wereld betekent ook een open en diverse samenleving in je eigen buurt. Samen met ouders, politie en scholen vormen we een pedagogische coalitie om

ervoor te zorgen dat jongeren niet radicaliseren. Een veilige wijk bereik je ook met meer agenten op straat en minder achter het bureau. De wijkagent vormt de ogen en oren van de samenleving. Een wijkagent per 5000 inwoners is het minimum. Hij of zij is vooral op straat te vinden en niet achter het bureau. Hij verdient daarbij hetzelfde salaris en extra vergoedingen als zijn collega's. Inwoners krijgen meer invloed op de aanpak van criminaliteit, elke buurt denkt mee over wat nodig is in de eigen wijk. We komen op voor de slachtoffers. Bij aanhoudende woonoverlast verhuizen degenen die die overlast veroorzaken. Want het begint met je veilig voelen in je eigen wijk.

EEN VEILIGE WERELD

- Minimaal één wijkagent per vijftienduizend inwoners. Meer mag voortaan ook.
- Betere opvang vluchtelingen in eigen regio.
- Budget Ontwikkelingssamenwerking gaat omhoog naar 0,7 procent.
- We blijven ons richten op de strijd tegen ISIS en aanverwante organisaties.
- Defensie krijgt meer geld voor bewaken grenzen, missies en bijdrage aan NAVO.
- We passen strafrecht toe bij straatintimidatie.

PvDA
pvda.nl